

Η νέα Οδηγία για την Πνευματική Ιδιοκτησία & τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Αντώνης Μπρούμας

Στις 13 Φεβρουαρίου 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αρμόδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατέληξαν μετά από διαπραγματεύσεις στο τελικό κείμενο σχεδίου *Οδηγίας για την Πνευματική Ιδιοκτησία στην ενιαία ψηφιακή αγορά*, όπως τιτλοφορείται. Στις 26 και 28 Μαρτίου 2019 η Οδηγία επικυρώθηκε από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οπότε καθίσταται δεσμευτική η ενσωμάτωσή της με νόμο στο εθνικό δίκαιο των 28 κρατών-μελών.

Από την σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πλέον ψηφισμένη Οδηγία θεσμοθετεί ένα νέο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας των εκδοτών για τον αποκλειστικό έλεγχο πάνω στις ψηφιακές εκδόσεις τους. Η ιδιαιτέρως ευρεία οριοθέτηση του εν λόγω δικαιώματος απαγορεύει χωρίς άδεια και, επομένως, καθιστά εμπορεύσιμη τη δημιουργία υπερσυνδέσμων προς ψηφιακά ενημερωτικά κείμενα, ακόμη και όταν απλώς αναπαράγονται αποσπάσματα, οι τίτλοι ή και λέξεις αυτών. Με τον τρόπο αυτό ο Ευρωπαίος νομοθέτης φιλοδοξεί να δημιουργήσει μία ισχυρή χρηματοροή από τους -κυρίως Αμερικανικούς- κολοσσούς του διαδικτύου προς τις ασθμαίνουσες επιχειρήσεις ψηφιακών ΜΜΕ Ευρωπαϊκών συμφερόντων, περιορίζοντας σημαντικά τις ελευθερίες όλων μας.

Περαιτέρω, η Οδηγία αίρει τον ασφαλή λιμένα της Οδηγίας 2000/31/EK για τους μεσάζοντες του διαδικτύου αναφορικά με αναρτούμενο από τους χρήστες περιεχόμενο και επιβάλλει στις επιγραμμικές πλατφόρμες να λαμβάνουν κατάλληλα και αναλογικά μέτρα για την αποτροπή δημοσίευσης περιεχομένου, που

παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ρύθμιση αυτή σύμφωνα με την εκπεφρασμένη βούληση του Ευρωπαϊκού νομοθέτη στοχεύει στην πρόκληση συμφωνιών μεταξύ των πιο δημοφιλών ιστοτόπων με περιεχόμενο χρηστών (πχ. facebook, youtube) και των Ευρωπαϊκών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης για την παραχώρηση γενικών αδειών έναντι διόλου ευκαταφρόνητων τελών χρήσης. Είναι όμως δεδομένο ότι η ρύθμιση αυτή θα επιφέρει ένα **άνευ προηγούμενου κύμα καταστολής της ελεύθερης έκφρασης των χρηστών του διαδικτύου**, «σκουπίζοντας» τον κυβερνοχώρο από τεράστιους όγκους user generated content και επιταχύνοντας τις τάσεις εμπορευματοποίησης για την μετατροπή του σε ένα μονοαπευθυντήριο μέσο παραγωγών / καταναλωτών στα πρότυπα της τηλεόρασης.

Η Οδηγία εντάσσεται σε μία σειρά άλλων δέκα (10) Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις οποίες εναρμονίζονται τα εθνικά δίκαια πνευματικής ιδιοκτησίας των κρατών-μελών. Η εναρμόνιση γίνεται προς την κατεύθυνση της σύγκλισης της ιδιοκτησίας πνευματικών έργων με την ιδιοκτησία απτών πραγμάτων, της διεύρυνσης του εύρους και του χρόνου προστασίας των ιδιωτικών δικαιωμάτων πάνω σε πνευματικά έργα καθώς και της συρρίκνωσης των άυλων αγαθών, που αποτελούν κοινό κτήμα της ανθρωπότητας. Στο Ευρωπαϊκό ηπειρωτικό δίκαιο μια τέτοια επέκταση των ιδιωτικών περιφράξεων πάνω στην πληροφορία, στη γνώση και στην κουλτούρα με την επιβολή του κράτους αιτιολογείται στη βάση της ηθικής σχέσης του δημιουργού με το έργο του. Εντούτοις, η εμπειρία δείχνει πως σε κοινωνίες υπαγόμενες στην εμπορευματική αγορά η απονομή δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε άυλα αγαθά, ακόμη και αν γίνεται αρχικά στους δημιουργούς, καταλήγει σε μεταβίβαση των δικαιωμάτων αυτών en masse σε επιχειρήσεις και, τελικά, στην εμπορευματοποίηση -εν δυνάμει- κάθε πτυχής της κοινωνικής διάνοιας.

Είναι ευρέως διαδεδομένος ο μύθος, ότι η αγορά συνεπάγεται περισσότερη, ενώ το κράτος λιγότερη, ελευθερία. Στην πράξη η εμπορευματική αγορά λειτουργεί με βάση την περίφραξη προηγουμένως κοινοχρήστων πραγμάτων με την εγγύηση της

καταστολής του κράτους. Πράγματα που εμπορευματοποιούνται από την αγορά, παύουν να είναι ελευθέρως διαθέσιμα σε όλους μας και υπόκεινται στον αποκλειστικό έλεγχο του ιδιοκτήτη τους.

Δεν υπάρχει καλύτερο παράδειγμα για την ως άνω περιγραφόμενη λειτουργία της αγοράς από την ιστορική πορεία του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Η τελευταία επικείμενη διεύρυνση των περιφράξεων πάνω στα προϊόντα της κοινωνικής διανοίας, που επιχειρείται από τους θεσμούς της ΕΕ, δεν είναι δημοφιλής ούτε καν στις ΗΠΑ, την κοιτίδα του αχαλίνωτου της «ελεύθερης» αγοράς. Και αυτό γιατί γίνεται πλέον ευρέως αντιληπτό και από τον Αμερικανικό νομοθέτη ότι η σύγχρονη παραγωγή αξίας στα ψηφιακά δίκτυα πολλαπλασιάζεται με το μοίρασμα και την συνεργασία και όχι με την περίφραξη και τον αποκλεισμό.

Η επιμονή της ΕΕ στην προσέγγιση της διαρκούς διεύρυνσης των περιφράξεων στην πληροφορία, στη γνώση και στον πολιτισμό θα φάνταζε ως απολίθωμα του αναλογικού παρελθόντος, αν δεν ήταν τόσο επικίνδυνη για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες μας. Απαιτείται άμεσα αλλαγή παραδείγματος από τον Ευρωπαϊκό νομοθέτη μέσα από την αντίστροφη σταδιακή διεύρυνση των εξαιρέσεων και περιορισμών της πνευματικής ιδιοκτησίας (exceptions and limitations) μέχρι την συγκρότηση ενός αυτοτελούς δικαίου των πνευματικών κοινών, που να μετουσιώνει επαρκώς τις δυνατότητες για την άσκηση από τους χρήστες του ανθρώπινου δικαιώματος στην επιστήμη και στον πολιτισμό στην ψηφιακή εποχή.

Η Κρήτη & τα ώριμα «φιλέτα» της Ανάπτυξης: Γιατί λέμε όχι στο Αεροδρόμιο στο Καστέλλι

Αρετή Πέτρου-Μάρα

μέλος της Πρωτοβουλίας πολιτών για τη διάσωση και αειφόρο ανάπτυξη της Πεδιάδος

Καταρχάς, θέλω να σας ευχαριστήσω που μας δίνετε το δικαίωμα να σας μιλήσουμε για τον τόπο μας. Έναν τόπο που επί 2,5 χιλιάδες χρόνια παράγει αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα. Έναν τόπο που σε μεγάλο βαθμό είναι μη αλλοτριωμένος από το μαζικό τουριστικό ρεύμα που επισκέπτεται την Κρήτη. Έναν τόπο που βάλλεται από το Κράτος και το Κεφάλαιο με τον πιο ύπουλο και παράδοξο τρόπο!

Θέλουν να κατασκευάσουν ένα αεροδρόμιο μέσα στη μοναδική εσωτερική πεδιάδα της Κρήτης που περικυκλώνεται από βουνά.

Λέμε όχι στην κατασκευή αυτού του έργου γιατί θα ξεριζωθούν 200.000 ελιές και μια γη υψηλής παραγωγικότητας, σε έκταση 12.000 στρεμμάτων, θα αποψιλωθεί και θα μετατραπεί από αγροτική σε βιομηχανική. Μια καταστροφική επιλογή για τον πρωτογενή τομέα, μείωση του αγροτικού εισοδήματος, ιδιοκτήτες γης που η κάλυψη των αναγκών τους βασίζεται στις δράσεις τους σε αυτή την περιοχή και που θα αναγκαστούν να ξενιτευτούν - όπως έγινε και στο παρελθόν με την κατασκευή του στρατιωτικού αεροδρομίου. Η αντικατάσταση τόσο πρασίνου από τσιμέντο και ρύπους καθώς και η αύξηση της θερμοκρασίας της περιοχής θα έχει καταστροφικές συνέπειες για την υπόλοιπη αγροτική παραγωγή.

Επιπλέον 1,8 εκατομμύρια καταμετρημένες ελιές στην Πεδιάδα θα υποστούν βαριά ρύπανση από την κίνηση εκατομμυρίων οχημάτων και χιλιάδων αεροπλάνων. Έτσι, θα κινδυνέψει να χάσει την πιστοποίηση ΠΟΠ το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο του θραψανού

και θα πληγούν οι υπόλοιπες καλλιέργειες και τα βοσκοτόπια της περιοχής.

Λέμε όχι γιατί η συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα (ελιές, αμπέλια, κτηνοτροφία, κ.ά.) θα έχει αρνητικό αντίκτυπο και στον δευτερογενή τομέα (ελαιουργεία, οινοποιεία, τυροκομεία, κ.ά.), όπου εργάζονται εργάτες και υπάλληλοι από την περιοχή. Καμία μελέτη δεν συνυπολογίζει στο κόστος του νέου αεροδρομίου την απώλεια εσόδων από την τοπική παραγωγή και τη μείωση του τοπικού ΑΕΠ. Όπως ακριβώς έγινε και στα Μεσόγεια, όπου μετά τη λειτουργία του αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος» η ετήσια παραγωγή σταφυλιών έπεσε από τους 16.000 τόνους στους 3.000 τόνους αμφίβολης ποιότητας. Τα τουλάχιστον δέκα ελαιουργεία της Πεδιάδας, με πρώτο του Μουχτάρου (που τροφοδοτείται από τις ελιές που θα κοπούν), θα αναγκαστούν να κλείσουν αφήνοντας εκατοντάδες ανέργους.

Η ζημιά που θα προκληθεί στο ΑΕΠ θα ξεπεράσει τα 100 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο συνυπολογίζοντας ταυτόχρονα την αποπληρωμή του έργου και την απώλεια του αγροτικού εισοδήματος.

Λέμε όχι γιατί παίρνουμε πολύ σοβαρά υπόψιν τις προειδοποιήσεις των κατοίκων και των εκπροσώπων φορέων από τα Σπάτα, που μιλούν με στοιχεία για την καταστροφή της αγροτικής παραγωγής, για τον μαρασμό της εμπορικής δραστηριότητας της περιοχής τους λόγω των εμπορικών κέντρων στον χώρο του αεροδρομίου και για τις ανεκπλήρωτες υποσχέσεις για θέσεις εργασίας. **Για το τουριστικό κύμα που ποτέ δεν είδαν στην περιοχή τους και για τα ανταποδοτικά οφέλη που ποτέ δεν καταβλήθηκαν στους τοπικούς δήμους.**

Επίσης, αρνούμαστε να δεχτούμε το παραμύθι των θέσεων εργασίας. Μήπως θα απολυθούν οι εργαζόμενοι στο αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης»; Ή μήπως δεν θα χαθούν περισσότερες θέσεις εργασίας από τη συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα της Πεδιάδας;

Λέμε όχι γιατί στον αέρα της Πεδιάδας θα εκλύονται κάθε χρόνο

260.000 τόνοι διοξειδίου του άνθρακα, βαρέα μέταλλα και ακόμα 100 επικίνδυνοι ρύποι για τη δημόσια υγεία. Οι ρύποι θα εγκλωβίζονται στην περικλειστη από βουνά και με έντονα φαινόμενα πρωινής πάχνης Πεδιάδα, θα επικάθονται στις καλλιέργειες και θα καταλήγουν στους υδροφορείς. Ο υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής, που σήμερα παρέχει άριστης ποιότητας νερό, θα δέχεται καθημερινά πάνω από 2.000 κυβικά αστικών και βιομηχανικών λυμάτων προκαλώντας τεράστια καταστροφή. Στους δύο υδροφορείς της περιοχής (Καστελλίου και Νιπιδιτού) λειτουργούν σήμερα δύο εμφιαλωτήρια ενώ από εκεί υδροδοτείται ακόμα και η πόλη του Ηρακλείου. Ο λεγόμενος... «εμπλουτισμός» των υδροφορέων με χημικά απόβλητα απορρίπτεται ως παράνομος από την ίδια τη Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης. Επίσης, για την υδροδότηση του νέου αεροδρομίου προβλέπεται η δέσμευση των νερών από τη γεώτρηση του θραψανού, επιλογή που σύμφωνα και με τη ΔΕΥΑΗ, θα στερήσει νερό από τις νότιες συνοικίες του Ηρακλείου (Φορτέσα κ.λπ.).

Λέμε όχι γιατί για να είναι ασφαλείς οι πτήσεις ανάμεσα σε βουνά απαιτείται, σε αντίθεση με το «Νίκος Καζαντζάκης», η εγκατάσταση συστήματος ILS το οποίο εκπέμπει ισχυρή ακτινοβολία, επικίνδυνη για την υγεία των κατοίκων. Το ILS αναφέρεται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αλλά οι επιπτώσεις του αποσιωπούνται.

Αρνούμαστε να δεχτούμε την κοροϊδία περί «θορύβου ίδιου με ένα πλυντήριο πιάτων», επιχείρημα που κατά σύμπτωση είχαν πει και στους κατοίκους των Σπάτων. Σύμφωνα με μελέτη του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών η ηχορύπανση θα ξεπεράσει κατά πολύ τα 75 dB στις περισσότερες περιοχές που πλήττονται από το αεροδρόμιο και μάλιστα επί 24ωρου βάσεως. 10 χρόνια μετά την αρχική μελέτη, η αναθεωρημένη εκδοχή της διαπιστώνει μικρότερη όχληση από τον θόρυβο επειδή... μειώθηκαν οι κάτοικοι της περιοχής. Τόσο πολύ μας υπολογίζουν.

Για να είναι στοιχειωδώς ασφαλές το αεροδρόμιο προβλέπεται η «ταπείνωση» των γύρω λόφων με εκχωματώσεις 10,7 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων αλλάζοντας ριζικά το τοπίο της περιοχής. Κάποια

σενάρια για τις «ταπεινώσεις» αυτές αγγίζουν μέχρι και προστατευόμενες περιοχές όπως τα Αστερούσια και ο Αχεντριάς.

Επίσης, στην περιοχή της Πεδιάδας υπάρχουν **σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα** –ορόσημα για τον τόπο, τα οποία πρέπει να αναδειχτούν αντί να χαθούν κάτω από μια βιομηχανικού τύπου εγκατάσταση όπως το αεροδρόμιο.

Λέμε όχι γιατί η απόσταση από το Ηράκλειο των 140.000 κατοίκων είναι μεγαλύτερη ακόμα και από την αντίστοιχη του αεροδρομίου της Αθήνας των 4 εκατομμυρίων. Είναι από τις μεγαλύτερες αποστάσεις πόλης–αεροδρομίου παγκοσμίως για αστικά κέντρα αντίστοιχου μεγέθους με το Ηράκλειο. Θα αυξηθεί κατακόρυφα το κόστος ταξιδιού για τους ντόπιους αλλά και για τους τουρίστες. Τουλάχιστον 15 λεπτά μεγαλύτερη διάρκεια πτήσης σε σχέση με το Ηράκλειο, τριπλάσια τέλη αεροδρομίου, μεγαλύτερο κόστος εφοδιασμού λόγω απόστασης από τα Λινοπεράματα και επιπλέον κόστος μετακίνησης των ταξιδιωτών από και προς το Καστέλλι, θα κάνουν δυσβάσταχτο το ταξίδι για τους πολίτες.

Η αύξηση του κόστους θα αποφέρει τελικά ζημιά αντί για όφελος, όπως έχουν υποσχεθεί οι κρατικοί φορείς, στον τουρισμό της Κρήτης, όπως επισημαίνει ήδη δημόσια ο Σύνδεσμος Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κρήτης, διεθνείς TourOperators αλλά και η ίδια η Ομοσπονδία Υπαλλήλων της Πολιτικής Αεροπορίας.

Το αεροδρόμιο θα είναι επικίνδυνο και μη λειτουργικό όπως δηλώνουν οι πλέον έμπειροι πιλότοι, λόγω των υψηλών ορεινών όγκων που το περιβάλλουν, λόγω των αναταράξεων σε περιπτώσεις ανατολικών ανέμων από τα καθοδικά ρεύματα (windshear) δίπλα στα Λασιθιώτικα βουνά και λόγω της πάχνης που τις πρωινές ώρες προκαλεί έλλειψη ορατότητας. Επίσης, το νέο αεροδρόμιο θα λειτουργεί δίπλα στο στρατιωτικό (133 ΣΜ) και το οπλοστάσιό του. Όταν θα απογειώνονται τα F-16 για τις αναχαιτίσεις, εκείνη την ώρα δεν γίνεται να προσγειώνεται/απογειώνεται αεροπλάνο στο πολιτικό αεροδρόμιο με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ασφάλεια και τον προγραμματισμό των πτήσεων.

Λέμε όχι σε ένα έργο σαφώς ατεκμηρίωτο!

Δεν έγιναν ποτέ οι αναγκαίες μελέτες βιωσιμότητας και σκοπιμότητας του αεροδρομίου. Επειδή ποτέ δεν παρουσιάστηκε δημοσίως η συγκριτική μελέτη εναλλακτικών θέσεων που οδήγησε στην επιλογή του Καστελλίου και επειδή ποτέ δεν έγινε μια σοβαρή συζήτηση για τη σκοπιμότητα του έργου, όπως επισημαίνει και η διοίκηση του Παραρτήματος Ανατολικής Κρήτης του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Είναι παγκόσμια πρωτοτυπία πρώτα να χωροθετείται ένα αεροδρόμιο και μετά να σχεδιάζεται η χωροταξία της περιοχής (Το ΣΧ00ΑΠ Μινώα Πεδιάδος ακόμα εκκρεμεί).

Παρά το παραμύθι για «διάλογο 15 ετών», ποτέ δεν έγινε ουσιαστική συζήτηση και ενημέρωση των Ηρακλειωτών για τη λύση που επιλέχθηκε. Επειδή 15 χρόνια μετά, το Δημοτικό Συμβούλιο Μινώα Πεδιάδος «σοκάρεται» από τις συνέπειες που καταγράφονται στα Σπάτα. Επειδή το Δημοτικό Συμβούλιο Ηρακλείου δεν έχει πραγματοποιήσει ποτέ μία έστω ειδική συζήτηση για το θέμα. Επειδή παρά τις αρνητικές γνωμοδοτήσεις των δημόσιων υπηρεσιών, η Περιφέρεια Κρήτης προωθεί με συνοπτικές διαδικασίες το έργο.

Ο σύλλογος πρωτοβουλίας πολιτών προτείνει με σθένος τον εκσυγχρονισμό και επέκταση του υπάρχοντος αεροδρομίου «Νίκος Καζανταζάκης». Με την κατασκευή λοξού διαδρόμου επιτυγχάνονται απογειώσεις προς τη θάλασσα και στον άξονα βοράς-νότος, λύνοντας οριστικά τα προβλήματα ασφάλειας πτήσεων αλλά και ασφάλειας των κατοίκων της Νέας Αλικαρνασσού, ικανοποιώντας ένα πάγιο και δίκαιο αίτημά τους. Ο προσανατολισμός του αεροδρομίου προς το βόρειο θαλάσσιο μέτωπο θα λύσει σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα του θορύβου και της ρύπανσης, όπως επίσης δίκαια ζητούν οι κάτοικοι της περιοχής. Αποτελεί παγκόσμια πρακτική η εγκατάσταση αεροδρομίων δίπλα στη θάλασσα εφόσον υπάρχει τέτοια δυνατότητα. Θα αποτελεί παγκόσμια πρωτοτυπία η απομάκρυνση του αεροδρομίου από το θαλάσσιο μέτωπο.

Μετά την αποχώρηση των στρατιωτικών μονάδων (126 ΠΜ, ΜΟΜΑ

κ.λπ.) που βρίσκονταν δίπλα στο αεροδρόμιο Ηρακλείου, απελευθερώνονται εκτάσεις για τον ακόμα καλύτερο σχεδιασμό λοξού διαδρόμου, για την αύξηση των θέσεων στάθμευσης αεροπλάνων αλλά και για την επέκταση των λοιπών εγκαταστάσεων του αεροδρομίου (terminal, πάρκινγκ, τεχνική βάση κ.λπ.).

Ας έχουμε κατά νου, ότι η κατασκευή εξαρχής νέου αεροδρομίου θα κοστίσει τετραπλάσια σε σχέση με την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του «Νίκος Καζαντζάκης».

Είναι πλέον φανερό ότι η μεταφορά του αεροδρομίου δεν καθοδηγείται από την ανάγκη εξυπηρέτησης της αεροπορικής κίνησης αλλά από επιχειρηματικά συμφέροντα που οραματίζονται ένα δεύτερο φιλέτο τύπου «Ελληνικού» από τη Νέα Αλικαρνασσό έως τον Καρτερό.

Η Κρήτη έχει συνολικά τρία πολιτικά Αεροδρόμια (Χανιά, Ηράκλειο, Σητεία). Ο διαμοιρασμός της τουριστικής κίνησης αποτελεί πολύ πιο βιώσιμη λύση σε σχέση με την υπερσυγκέντρωση σε ένα αεροδρόμιο-γίγας.

Οι λόγοι που οι πολιτικές ηγεσίες, δηλαδή το κράτος, διαχρονικά θέλουν να κατασκευάσουν το αεροδρόμιο στο Καστέλλι είναι καθαρά οικονομικοί. Η συμμαχία ολιγαρχών και πολιτικών καλοβλέπει σαν ώριμο φιλέτο το παραλιακό αεροδρόμιο του Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης». Επίσης, προσδοκά στην αλλαγή του συντελεστή δόμησης της πόλεως της Αλικαρνασσού. Μπορεί αργότερα να ακολουθήσει και το φιλέτο, της βιομηχανικής περιοχής του Ηρακλείου. Υπήρχαν στο παρελθόν προτάσεις για τη μεταφορά της, χαμηλής όχλησης δήθεν, πολύ κοντά στην περιοχή του Καστελιού.

Ο μεγάλος Καλλικρατικός Δήμος Μινώα Πεδιάδας, με απομακρυσμένους οικισμούς, δημιουργεί την απάθεια, το ισχυρό ενδιαφέρον και τη μη συμμετοχή των πολιτών στον αγώνα εναντίων των ψεύτικων υποσχέσεων του κράτους. Ταυτόχρονα, η μη ενημέρωση με ειδικούς επιστήμονες, όπως γεωλόγους, γιατρούς, χημικούς, κ.λ.π. όσον αφορά τις επιπτώσεις στην ευρύτερη

περιοχή και τα οικονομικά προβλήματα των πολιτών έχουν επιφέρει ανεκτικότητα και παθητικότητα στις διάφορες εξαγγελίες του υπουργείου μεταφορών.

Εν τέλει, λέμε όχι γιατί έχουμε διαφορετική φιλοσοφία ζωής και «ανάπτυξης».

Εκτός από τον μαζικό τουρισμό του all inclusive υπάρχουν και οι εναλλακτικές και ήπιες μορφές τουρισμού, με σεβασμό στη φύση και όχι με καταστροφή της, με πραγματικό όφελος για τον ντόπιο και για τον επισκέπτη. Το αναβαθμισμένο αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης» θα μπορεί να εξυπηρετήσει 10 εκατομμύρια επιβάτες τον χρόνο (από τα 7 που εξυπηρετεί σήμερα). Όσα δηλαδή προβλέπεται να εξυπηρετεί και το αεροδρόμιο Καστελλίου. Όσοι οραματίζονται αεροδρόμια με 20 και 30 εκατομμύρια επιβάτες τον χρόνο, φαντάζονται μια Κρήτη «Μαγιόρκα» όπου η ζωή των μόνιμων κατοίκων έχει γίνει πλέον αβίωτη.

Δεν είναι αυτή η Κρήτη που ονειρευόμαστε.

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε, ζητάμε τη στήριξη και τη βοήθεια σας. Μπορείτε να μας βρείτε στο site της πρωτοβουλίας «ΟΧΙ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΣΤΟ ΚΑΣΤΕΛΛΙ» και επίσης στο site prosoxiaaerodromio.gr. Εκεί έχουν αναρτηθεί και θα αναρτούνται οι δράσεις των μελών της πρωτοβουλίας αλλά και όλων των πολιτών που δεν συμφωνούν με το καταστροφικό αυτό έργο που θέλουν να κατασκευάσουν.

Το παρόν κείμενο αποτελεί την εισήγηση της «Πρωτοβουλίας πολιτών για τη διάσωση και αειφόρο ανάπτυξη της Πεδιάδος» στην εκδήλωση του Φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας στη Θεσσαλονίκη με θέμα: **Από τη ΖΑΔ στο Καστέλλι: Δομές Αντίστασης ενάντια στη Ληλασία της Ανάπτυξης**, στις 07/09/18.

Φωτογραφία κειμένου: Γράφημα του Γ. Παπαμαθαιάκη

Πετρέλαια, Εξορύξεις, Φράγματα: Ενέργεια για Τι & για Ποιον; | B-FEST 7 (Βίντεο)

“Πετρέλαια, Εξορύξεις, Φράγματα: Ενέργεια για Τι & για Ποιον;”. Παρακάτω το βίντεο της εκδήλωσης και της συζήτησης που έλαβε χώρα στις 26 Μαΐου 2018 στα πλαίσια του B-FEST 7.

Στην εκδήλωση συμμετέχουν κινήματα για την ενέργεια και το νερό.

Εισηγήσεις:

Βασίλης Καραπάνος (Ανοιχτή Συνέλευση στα Γιάννενα ενάντια στις Εξορύξεις Πετρελαίου)

Τάσος Κεφαλάς (Δίκτυο «Μεσοχώρα-Αχελώος SOS)

Στέφανος Μπατσής (περ. Βαβυλωνία)

Video by **omniatv**, Αντώνης Δημόπουλος

[youtube id="FGVrt0LwajU"]

Μεσοχώρα - Αχελώος Κάμπινγκ 20-22/07

SOS :

Δίκτυο «Μεσοχώρα-Αχελώος SOS»

Τα έργα στον άνω ρου του Αχελώου -δηλαδή στο μοναδικό ανέγγιχτο κομμάτι του-, συμπεριλαμβανομένης της εκτροπής, συνιστούν έναν από τους πιο κραυγαλέους μεταπολεμικούς σχεδιασμούς του ελληνικού κράτους και της ΔΕΗ. Για πάνω από τρεις δεκαετίες, οι αγώνες ενός δυναμικού κινήματος αντίστασης, η πλατιά δημοσιοποίηση του ζητήματος και μια σειρά θετικών αποφάσεων του ΣτΕ απέτρεψαν την ολοκλήρωση και τη λειτουργία τους.

Η σημερινή κυβέρνηση, συνεχίζοντας -ουσιαστικά- την πολιτική

των προηγούμενων, ξανάνοιξε τον «ασκό του Αιόλου», υπογράφοντας την περιβαλλοντική αδειοδότηση του φράγματος και του υδροηλεκτρικού (ΥΗΕ) της Μεσοχώρας και αφήνοντας ανοιχτή την πόρτα για το αντίστοιχο έργο στη Συκιά και τη σήραγγα εκτροπής. Μετά από αυτό, τα έργα μπορεί να ξεκινήσουν οποιαδήποτε στιγμή.

Η περίπτωση είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και το ενδεχόμενο αυτό πρέπει να αποτραπεί με κάθε μέσο.

Στο πλαίσιο αυτού του πολύμορφου αγώνα, το Δίκτυο «Μεσοχώρα-Αχελώος SOS» παίρνει την πρωτοβουλία της οργάνωσης ενός camping, στη Μεσοχώρα Τρικάλων, στις όχθες του Αχελώου, στο διάστημα 20-22 Ιούλη 2018. Η πρωτοβουλία αυτή, εκτός από την αυτονόητη οργάνωση των δράσεων ενάντια στα έργα στον άνω ρου του Αχελώου, αποσκοπεί και σε μια ουσιαστική ώσμωση και συντονισμό των αγώνων για τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος και της διαχείρισης του νερού και της ενέργειας, σε μια περίοδο που εκδηλώνεται μια ενεργειακή «φρενίτιδα», με προμετωπίδα τα εκτεταμένα έργα έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων.

Για τον λόγο αυτόν, δεν θέλουμε το camping να αποτελέσει αποκλειστική υπόθεση του Δικτύου. Θέλουμε τις ιδέες και τη συμμετοχή -στην οργάνωση και στην υλοποίησή του- και άλλων συλλογικοτήτων και πολιτών, ιδιαίτερα αυτών που έχουν στα ενδιαφέροντά τους τα παραπάνω ζητήματα. Σαν πρώτο βήμα, σ' αυτήν την κατεύθυνση, οργανώνουμε μια συνάντηση ενημέρωσης και ανταλλαγής απόψεων με τις συλλογικότητες της Αττικής, την Τρίτη 24/4/2018, στις 19:30, στα γραφεία του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, Βρυσακίου 15 – Μοναστηράκι (πολύ κοντά στο σταθμό του μετρό).

Ακολουθεί το κάλεσμα του Δικτύου «Μεσοχώρα – Αχελώος SOS» στο camping:

ΤΕΛΟΣ ΣΤΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟΝ ΑΝΩ ΡΟΥ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ | CAMPING,
20-22.7.2018, ΣΤΙΣ ΟΧΘΕΣ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ ΣΤΗ ΜΕΣΟΧΩΡΑ

Η μεταπολεμική-μετεμφυλιακή «ανασυγκρότηση» και ανάπτυξη του ελληνικού κράτους συνδέθηκε άρρηκτα με ένα πλήθος αντιπεριβαλλοντικών επιλογών, που διατάραξαν ανεπανόρθωτα την αρμονική σχέση ανθρώπου-φύσης. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις, αυτό έγινε με τη συναίνεση ή την ανοχή της ίδιας της κοινωνίας. Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια για να συνειδητοποιηθεί το μέγεθος των ανεπανόρθωτων βλαβών που συντελέστηκαν.

Υπήρξαν, όμως, σχέδια και έργα που συνάντησαν ισχυρές αντιστάσεις, με αποτέλεσμα να μην καταφέρουν να υλοποιηθούν, για πολλές δεκαετίες. Ανάμεσά τους, πιο εμβληματικοί ήταν οι αγώνες κατά της εξόρυξης χρυσού στη Χαλκιδική και κατά των έργων στον άνω ρου του Αχελώου, με τα τελευταία να έχουν συνδεθεί με την υπερφίαλη ιδέα της εκτροπής προς το θεσσαλικό κάμπο. Και οι δύο περιπτώσεις κουβαλούν μια πολύχρονη ιστορία «ωρίμανσης» της αρχικής ιδέας, με την υλοποίησή της να αρχίζει να παίρνει «σάρκα και οστά» τη δεκαετία του '80.

Ένα βήμα πριν η κατάσταση γίνει ανεπίστρεπτη

Οι πολύχρονοι και επίμονοι αγώνες που δόθηκαν, από τότε ως σήμερα, ήταν αρκετοί για να παρεμποδίσουν την ολοκλήρωση των έργων, όχι όμως και για να οδηγήσουν στην οριστική ακύρωσή τους. Με αποτέλεσμα, εξαιτίας μιας σειράς οικονομικών και πολιτικών συγκυριών, σε συνδυασμό με υπαρκτές αδυναμίες του κινήματος, να βρισκόμαστε σήμερα σε ένα κομβικό σημείο, που μπορεί να σημάνει μια ανεπίστρεπτη εξέλιξη.

Μιλώντας, ειδικότερα, για τον Αχελώο, η τυπική προϋπόθεση για μια τέτοια εξέλιξη έχει, ήδη, συντελεστεί, με την περιβαλλοντική αδειοδότηση του φράγματος και του υδροηλεκτρικού έργου (ΥΗΕ) στη Μεσοχώρα, τον περασμένο Αύγουστο. Σ' αυτήν πρέπει να προσθέσουμε την πρόθεση της κυβέρνησης να κάνει τα ίδια με το αντίστοιχο έργο (φράγμα και ΥΗΕ) στη Συκιά και την απροθυμία της να σφραγίσει τη σήραγγα εκτροπής. Με αυτά τα δεδομένα, πόση αξία μπορεί να έχει η λεκτική αναδίπλωση της κυβέρνησης στο θέμα της εκτροπής, όταν

τα τρία βασικά έργα του αρχικού σχεδίου της εκτροπής μπαίνουν σε τροχιά ολοκλήρωσης; Ή, μήπως, δεν είναι αυτά τα έργα με τις μεγαλύτερες και πιο βλαπτικές επεμβάσεις, ακόμη και χωρίς εκτροπή νερών;

Μια ακόμη «θυσία» στην ανάπτυξη

Είναι συνηθισμένη πρακτική, έργα με τέτοια χαρακτηριστικά, να επενδύονται με στόχους «εθνικούς» ή υπερτοπικούς. Στην περίπτωση του Αχελώου, οι μεγάλες ιδέες ήταν η «σωτηρία» του Θεσσαλικού κάμπου, η διατροφική επάρκεια και η ενεργειακή επάρκεια της χώρας, μέσω της εκτροπής και των νέων ΥΗΕ. Στην πράξη, αυτό που υπηρετήθηκε ήταν η άναρχη, εντατική εκμετάλλευση των νερών των ποταμών από την κρατική ΔΕΗ -που μετέτρεψε τον Αχελώο από ζωντανό οικοσύστημα σε άθροισμα διαδοχικών, τεχνητών λιμνών- και ένα μοντέλο αγροτικής παραγωγής, προσανατολισμένο σε μια κοντόφθαλμη επιδοματική πολιτική.

Στις σημερινές συνθήκες, μπορεί η ιδέα της φαραωνικής εκτροπής του Αχελώου -χωρίς να έχει φύγει από το τραπέζι- να αδυνατίσει, όμως η ενεργειακή πτυχή της υπόθεσης έχει επανέλθει με πολύ πιο επιθετικό τρόπο, απ' ό,τι στο παρελθόν. Ένας ενεργειακός «πυρετός» χαρακτηρίζει την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δέσμια της οποίας είναι και η -κατ' όνομα- εθνική ενεργειακή πολιτική. Οι εκτεταμένες έρευνες για την εξόρυξη υδρογονανθράκων είναι η πιο πρόσφατη και πιο ακραία εκδήλωσή της. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η προσθήκη μιας ακόμη Υ/Η μονάδας -αυτής στη Μεσοχώρα- στο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο της ΔΕΗ παρουσιάζεται σαν κάτι το, αυτονόητα, θετικό. Το περιβάλλον γίνεται ακόμη δυσμενέστερο με τις ραγδαίες αλλαγές στις πολιτικές διαχείρισης των νερών. Η τυπική βελτίωση, που συνιστά η σύνταξη σχεδίων διαχείρισης, δεν μπορεί να αποκρύψει το ουσιαστικό περιεχόμενό τους, από το οποίο τείνει να εκλείψει η έννοια του «κοινού αγαθού» για το νερό και η μετατροπή του σε εμπορεύσιμο προϊόν, του οποίου η διαχείριση οφείλει να ακολουθεί τους κανόνες της αγοράς.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα με αυτές τις πολιτικές δεν είναι η εκμηδένιση κάθε δυνατότητας χάραξης μιας αυτόνομης πολιτικής και η ουσιαστική ακύρωση κοινωνικών εγχειρημάτων μικρής κλίμακας, στη βάση της αυτοδιάθεσης και της αυτοδιαχείρισης. Η πιο εφιαλτική συνέπεια είναι ότι ολόκληρη η κοινωνία γίνεται έρμαιο μιας αντίληψης εχθρικής στο περιβάλλον, που διαταράσσει τη σχέση ανθρώπου – φύσης. Η αντίληψη αυτή έχει πολιτογραφηθεί με το όνομα «ανάπτυξη» και δε γίνεται περισσότερο ελκυστική αν συνοδεύεται από επίθετα, όπως «πράσινη», «βιώσιμη», «αιεφόρος» κ.λπ..

Η καταστροφή δεν εξωραΐζεται με κούφια λόγια

Ας μην πάμε μακριά. Με τη λέξη «πράσινο» στολίζεται το ΥΠΕ της Μεσοχώρας κι ας βαρύνεται με τον κατακλυσμό του μεγαλύτερου μέρους της Μεσοχώρας, με μια ακόμη διακοπή της ελεύθερης ροής του Αχελώου, με την καταστροφή σημαντικού μέρους του αποθέματος της χλωρίδας και της πανίδας, με τη διατάραξη του οικοσυστήματος και την αλλαγή του μικροκλίματος της περιοχής, με την ενεργοποίηση σεισμικής δραστηριότητας κ.ά.. «Πράσινα» και τα άλλα φράγματα της ΔΕΗ στη λεκάνη του Αχελώου (στα Κρεμαστά, στο Καστράκι, στο Στράτο και στον Ταυρωπό). «Πράσινα» και τα έργα της ΤΕΡΝΑ και της ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ στο κύριο σώμα και στους παραποτάμους του Αχελώου. Άραγε, «πράσινη» ήταν και η πρόσφατη πλημύρα τεράστιων αγροτικών εκτάσεων στην Αιτωλοακαρνανία, μετά από υπερχείλιση των φραγμάτων της ΔΕΗ;

Οι υπερασπιστές των έργων στον άνω ρου του Αχελώου, δύσκολα θα καταφέρουν να διεμβολίσουν, με τέτοια όπλα στη φαρέτρα τους, το κίνημα της εναντίωσης σε αυτά και να δελεάσουν με ψεύτικες υποσχέσεις τον αγώνα των Μεσοχωριτών, εκμεταλλευόμενοι την ψυχολογική κόπωση τόσων χρόνων και το γεγονός ότι οι πρωταγωνιστές των πρώτων αντιδράσεων φεύγουν σιγά – σιγά από τη ζωή. Ο αγώνας αυτός έχει βαθιές ρίζες στην τοπική κοινωνία, στο ευρύτερο περιβαλλοντικό κίνημα και στο πολιτικό κίνημα αμφισβήτησης της ανάπτυξης, κάτι που θα φανεί και στο αμέσως προσεχές διάστημα. Στο πλαίσιο αυτού του αγώνα και σε μια κρίσιμη στιγμή για την έκβασή του, το Δίκτυο «Μεσοχώρα –

Αχελώος SOS» οργανώνει:

**Camping, στη Μεσοχώρα, στις όχθες του Αχελώου,
στο διάστημα Π/Σ/Κ 20-22 Ιουλίου 2018**

- Συναντιόμαστε και συζητάμε με τα κινήματα για τη διαχείριση του νερού και της ενέργειας.
- Συντονίζουμε τις δράσεις μας ενάντια στα έργα στον άνω ρου του Αχελώου.

(τηλέφωνα επικοινωνίας: 6957821766 – 6942200292)
mesochora-acheloos-sos.blogspot.gr

Ο Τάσος Κεφαλάς από το Δίκτυο Μεσοχώρα-Αχελώος SOS | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή 15:00-16:00 στο Ραδιόφωνο του The PressProject.

Την Παρασκευή 12/1 φιλοξενήσαμε στην εκπομπή τον Τάσο Κεφαλά (Δίκτυο Μεσοχώρα-Αχελώος SOS).

Συζητάμε τις εξελίξεις στο μέτωπο της λειτουργίας του φράγματος της Μεσοχώρας αλλά και την πάντα ανοιχτή απειλή της εκτροπής του Αχελώου.

Ακόμη, μια ευρύτερη κουβέντα για τα ανοιχτά ενεργειακά μέτωπα, τη διαχείριση των απορριμμάτων και την ανακύκλωση, σε σχέση και με την εφαρμογή της οδηγίας για την πλαστική σακούλα.

Όλα αυτά και άλλα πολλά, πάντοτε υπό το πρίσμα των κινήματων της ενέργειας και του νερού, των δράσεών τους και του λόγου

που εκφέρουν.

Αγρίνιο: Μεγαλώνοντας Ανάμεσα σε Δύο Ρέματα

Γρηγόρης Τσιλιμαντός

Το Αγρίνιο είναι μια πόλη που μάθαινε να ζει με τα νερά, την υγρασία και τις λάσπες. Ρέματα, πηγάδια, πολλά πηγάδια, τέσσερις λίμνες γύρω του, Αχελώος κι ένας απέραντος και πλούσιος κάμπος που στον πόλεμο αντιστάθμισε τη λιμοκτονία απ' την κατοχική πείνα. Οι κερδισμένοι απ' τον κάμπο είναι άλλη ιστορία.

Γεννημένος το '60, Δεκέμβρη μήνα. Παντού κρύο, σαν αλουμίνιο όπως οι νύχτες πάνω απ' το Αγρίνιο, όπως λέει ο μέγας Χατζιδάκης. Το σπίτι στα προσφυγίτικα της Ερυθραίας. Χώρος, η μοναδική κρεβατοκάμαρα αυτή των γονιών κι ένα μαγκάλι αναμμένο. Η μάνα να χαροπαλεύει γιατί δεν έβγαινε το ύστερο (πλακούντας) κι έφραζε το διάφραγμα. Το έβγαλε κομμάτι κομμάτι επιτέλους ο "μάμμος". Τότε πήρα την πρώτη πνευμονία. Το πάτωμα ξύλινο κι από κάτω η γλαβανή, υπόγεια αποθήκη με ξύλα για το χειμώνα. Εκεί η γιαγιά έκρυβε στην κατοχή αντάρτες, κομμουνιστογειτονιά βλέπεις. Μπούκαραν κάποια φορά οι Γερμανοί, πάτησαν την κουρελού που σκέπαζε την καταπακτή κι έφυγαν. Κορώνα-γράμματα δηλαδή.

Κάτω απ' το υπόγειο, φλέβα νερού. Μια αγιάτρευτη υγρασία, ακόμη και σήμερα, στα παλιά θεμέλια. Γεννήθηκα σα να λέμε μες τα νερά και την υγρασία. Η Ερυθραία είχε πολλά πηγάδια και το νερό ήταν δώρο και κοινωνικό αγαθό για όλους, πριν έρθει το κράτος με τον οργανισμό και το ρολόι και το κάνει εμπόρευμα,

δηλ. **πρόοδο**.

Κι όπως γεννήθηκα έτσι και μεγάλωσα, ανάμεσα σε δύο ρέματα: Άγιος Κωνσταντίνος – Ερυθραία – Αγρίνιο.

Τα ρέματα δεν χωροθετούσαν μόνο τον τόπο αλλά και τη σύνθεση του πληθυσμού. Από τη μια οι πρόσφυγες, στη μέση οι “μπασταρδεμένοι”, πρόσφυγες και φερτοί, γαμπροί και νύφες από το Ξηρόμερο και τα γύρω χωριά, κι από την άλλη οι Αγρινιώτες. Μία σύνθεση που καθορίστηκε από δύο καταστροφές. Μία φορά από την καταστροφή του '22, με τον εθνικισμό της Μεγάλης Ιδέας, και μια δεύτερη από την καταστροφική επικράτηση των εθνικιστών και των ταγματасφαλιτών στα γύρω χωριά μετά τον εμφύλιο.

Η Ερυθραία που ήταν στη μέση, με τα δυο ρέματα να την περιστοιχίζουν, μας έδινε το προτέρημα να απλώνουμε τον ζωτικό μας χώρο από το ένα μέρος στο άλλο. Ξέραμε τί θα κάνουμε στο ένα ρέμα και τί θα κάνουμε στο άλλο, σε όλον τον κύκλο του χρόνου, όπως οι μεγάλοι τότε ήξεραν ποιος είναι και τι είναι ο αριστερός και ποιος είναι και τι είναι ο δεξιός.

Ζούσαμε την εποχή της σαφήνειας, στον δικό μας παιδικό χωροχρόνο. Ξέραμε τί μας ένωνε και τί μας χώριζε από αυτό που ήταν πέρα από τις δύο όχθες. Από δύο γέφυρες και τα δύο ρέματα, μια στα πάνω όρια και μια στα κάτω. Απ’ τη μια πλευρά, ο προσιτός κόσμος του Αγ. Κωνσταντίνου κι από την άλλη, ο απρόσιτος για μας τότε, του Αγρινίου. Με τον Αγ. Κωνσταντίνο, τον “συνοικισμό” όπως τον λέγαμε, μας ένωναν τα πέτρινα χαμόσπιτα με τους λουλουδένιους κήπους, η αρχιτεκτονική του τεμαχισμού των οικοπέδων για την εγκατάσταση των προσφύγων, το μοναδικό δημοτικό σχολείο και το πανηγύρι με τον Τζιμ Αρμάο, τις βάρκες, την ασώματο κεφαλή, τον γύρο του θανάτου και το “πέντε κρίκοι ένα τάληρο”.

Η κάτω γέφυρα μας ένωνε με τους δικούς μας. Σ’ αυτή τη γέφυρα χαζεύαμε τα ορμητικά νερά που κατέβαιναν το χειμώνα από το λόφο της Αγ. Παρασκευής και πιο ψηλά από το βουνό πίσω από τον Αη Λια. Η Ερυθραία ποτέ δεν πλημμύρισε. Το καλοκαίρι για να

ανέβουμε στον συνοικισμό, κόβαμε δρόμο μέσα από το ρέμα, βάζοντας πέτρες για να περνάμε, όχι πάντα με επιτυχία. Φτιάχναμε τα δικά μας περάσματα. Σ' αυτό το ρέμα κάναμε το πρώτο μάθημα βιωματικής φυσικής ιστορίας. Μπακακάκια και γυρίνοι, "σκουταρέλες" (σαύρες), πεταλούδες, πουλιά, ακόμη και πετροκάβουρα. Καλαμιές και φτέρες, βάτα και φραγκόσουκα. Όταν πέραμε το ρέμα ανάποδα, προς το βουνό, πηγαίναμε για κολύμπι στην καταβόθρα, βάθρα όπως τη λένε στη Σαμοθράκη. Οι πιο τολμηροί γυμνοί κι οι ντροπαλοί μαγιώ από νάυλον σακούλα. Ήταν οι τρόποι για να' χουμε στεγνά εσώρουχα στην επιστροφή για να μην μας πάρουν χαμπάρι οι γονείς. Ο πρώτος γυμνισμός, τα πρώτα σκιρτήματα της απελευθέρωσης του σώματος.

Καταλαμβάναμε και δημιουργούσαμε για λίγες ώρες το δικό μας έδαφος αυτής της απελευθέρωσης. Ακόμη κι οι αυνανισμοί μας εκεί είχαν άλλη διάσταση γιατί εκεί ήταν απαλλαγμένοι από τον αιφνιδιασμό και το επακόλουθο γονάτισμα μπροστά στα εικονίσματα. Ήταν το βίωμα που ξέφευγε από την επίσημη κοινωνία και συντελούνταν κάτω από τη μύτη του θεού και του αφέντη (πατέρας – παπάς -δάσκαλος – χωροφύλακας).

Είχαμε το προνόμιο να έχουμε και δυό γήπεδα δίπλα σ' αυτό το ρέμα. Μια αλάνα κατηφορική στην οποία συχνά ψάχναμε τη μπάλα στις καλαμιές και στα λασπόνερα και μια άλλη πιο μικρή αλλά πιο επίπεδη. Κι οι δυό παρατημένα καπνοχώραφα, δώρο των ιδιοκτητών χωρίς περιφράξεις και συρματοπλέγματα.

Οι καλαμιές από το ρέμα μας έφτιαξαν τα πρώτα δοκάρια, όταν σκεφτήκαμε να εγκαταλείψουμε τις πέτρες-σημάδια που όριζαν μέχρι τότε το τέρμα. Και τότε λες κι όλα άλλαξαν. Στόχος δεν ήταν απλώς το γκολ αλλά να πετύχουμε το "δοκάρι και μέσα", ακόμη και το "δοκάρι κι έξω", μαγεμένοι από αυτή την ξαφνική αλλαγή πορείας της μπάλας. Οι καλαμιές νοηματοδοτούσαν διαφορετικά τα επιφωνήματα "αχ" και "γκολ". Εκεί ήταν το εβδομαδιαίο μας ραντεβού για τα "φιλικά" και για τα ντέρμπυ με τα παιδιά του συνοικισμού. Μας ένωνε βλέπεις και ο Κρόνος, η ερασιτεχνική ομάδα των προσφύγων εκατέρωθεν του ρέματος. Μετέπειτα έγινε ΑΕΚ Αγ. Κωνσταντίνου. Τον ΠΑΟΚ τον είχαν πάρει

τα Καλύβια τρία χιλιόμετρα έξω από το Αγρίνιο.

Εκεί στις όχθες δινόταν το ραντεβού για τον πετροπόλεμο, που ξεκίνησε, αν θυμάμαι καλά, όταν μας χώρισαν από το μοναδικό δημοτικό στον συνοικισμό και μας πήγαν στο δικό μας, της Ερυθραίας. Σα να προσπαθούσαν να μας κόψουν τον ομφάλιο λώρο, ένα πράμα. Μετρούσαμε μελανιές και καρούμπαλα, αλλά αυτά ήταν τα μυστικά της κάθε όχθης. Μετά πάλι δίπλα δίπλα, στο πανηγύρι, πάλι ντέρμπυ κι όλοι μαζί στα νεκροταφεία που ήταν το γήπεδο του Κρόνου για το Κρόνος-Ακαρνάνας, την ερασιτεχνική ομάδα του Αγρινίου.

Στο άλλο ρέμα, αυτό που μας χώριζε από τ' Αγρίνιο, βρίσκαμε άλλα καταφύγια για να εδαφικοποιήσουμε την "αλητεία" μας. Εκεί το μάθημα της βιωματικής φυσικής ιστορίας είχε άλλες προσλαμβάνουσες. Πιο πυκνή βλάστηση, πολλά και πυκνά βάτα, με αγριαχλαδιές, λυγαριές, γαϊδουράγκαθα, βούρλα, αγκουρτσιές (ακανθώδεις θάμνοι), γεμάτο καλάμιές και τσουκνίδες, ατσάραντους, ψευτίκια, αξότσονους, γαρδέλια (καρδερίνες), αλλά επίσης κωλοφωτιές (πυγολαμπίδες), χελώνες και φίδια. Η άνοιξη εδώ είχε άλλη διάσταση για τα λιανόπαιδα. Στα βάτα ανοίγαμε τρύπες και φτιάχναμε σπηλιές. Νοιώθαμε σαν ινδιάνοι σε σκηνή που αντί για την πίπα της ειρήνης, ανάβανε κανα τσιγαράκι χύμα. "Μου είπε ο θεός μου να μου δώσεις τρία τσιγάρα", λέγαμε στον περιπτερά. 'Ημουν Πέμπτη δημοτικού όταν τράβηξα μέσα μου την πρώτη ρουφηξιά σε μια τέτοια "σπηλιά" και μου ήρθε ο ουρανός σφοντύλι.

Για δάπεδο στρώναμε φύλλα απ' τα καλάμια κι είμασταν "βασιλιάδες κι αυτοκράτορες". Τις αγριαχλαδιές τις σεβόμασταν, ούτε που μας πήγαινε στο μυαλό να καβατζώσουμε για το σπίτι αχλάδια. Ένα ο καθένας αραιά και που, αυτό ήταν όλο. Τις κωλοφωτιές όμως δεν τις λυπόμασταν, τις πασαλείφαμε στα ρούχα μας για να φωσφορίζουν τη νύχτα. Το ίδιο και με τα γαρδέλια. Το "στήσιμο" το πήραμε απ' τα κουρεία, στα οποία τα κλουβιά ήταν θεσμός. Εδώ όμως υπήρχε ιεροτελεστία. Κόβαμε μια αγκουρτσιά και τις κορυφές από τα βούρλα στο μήκος μιας παιδικής ανοιχτής παλάμης, μετά γκαζοτενεκές, φωτιά από κάτω

και μέσα το κρεπ, μια παλιά μπεζ εύκαμπτη σόλα. Η άτιμη, όταν έλιωνε, γινόταν παχύρρευστη που δεν στέγνωνε με τίποτα. Βουτούσαμε τις βελόνες μέσα και μετά τις καρφώναμε μια μια στα αγκάθια του θάμνου. Το στηρίζαμε με πέτρες κι ένα κλουβί με γαρδέλι ή καναρίνι από κάτω και μετά κρυμμένοι περιμέναμε να πέσει στην παγίδα της κόλλας το υποψήφιο θύμα μας. Μεγαλώνοντας, απαλλαχτήκαμε κάποια στιγμή απ' αυτή τη βαναυσότητα, μερικούς μας πήρε πολλά χρόνια.

Οι καλαμιές σ' αυτό το ρέμα ήταν πολύτιμες για τους χαρταετούς. Μόνοι μας τους φτιάχναμε. Λαδόκολλα, αλευρόκολλα για το σώμα και διπλωμένες λωρίδες από εφημερίδα για την ουρά. Τί πράγμα κι αυτό! Πόση περηφάνια όταν σηκωνόταν κι άλλη πόση ακόμα όταν του στέλναμε "τηλεγράφημα", ένα χαρτάκι με μια ευχή, με τρύπα στη μέση που ταξίδευε κατά μήκος του σπάγγου μέχρι να τον φτάσει, όταν ο σπάγγος είχε καλό "τράβο", όταν ήταν δηλαδή τεντωμένος. Νοιώθαμε αεροναυπηγοί κι αεροπόροι ταυτόχρονα, σπάνιο πράγμα στο σημερινό κόσμο της εξειδίκευσης και του καταμερισμού εργασίας.

Στην πάνω γέφυρα του ρέματος, δεν πατάγαμε, ήταν βλέπεις στη δικιά μας όχθη και το αστυνομικό τμήμα. Όχι που θα άφηναν τους πρόσφυγες "απροστάτευτους" κι ανεξέλεγκτους να αλωνίζουν. "Η ασφάλεια ήταν για τους πολιτικούς και στ' Αγρίνιο", μού 'λεγε η μάνα μου. Εκεί πήγαινε το φαγητό στον θείο μου, που ήταν στο αντάρτικο λοχαγός του ΕΛΑΣ. Η περιοχή μας χρησίμευε μόνο σαν πέρασμα για να κόβουμε δρόμο μέσα από το �έμα, για όσους καταφέραμε να μπούμε στο Γυμνάσιο του Αγρινίου. Άλλη χούντα εκεί.

Η κάτω γέφυρα ήταν μικρή και χαμηλή, πάνω στη γούβα, ανάμεσα στην κατηφόρα της δικής μας πλευράς και στην ανηφόρα προς το Αγρίνιο. Αυτός ο δρόμος, "Ν.Ιωνία" για τον ταχυδρόμο, για μας ήταν η "κατηφόρα" και η "ανηφόρα", βιωματικές ονομασίες σημαδεμένες μονοσήμαντα απ' την πορεία προς τα Αγρίνιο. Εκεί κάτω πηγαίναμε μόνο για κωλοφωτιές. Αυτή η γέφυρα παρέμεινε για πολλά χρόνια ο δικός μου κόμπος, το δικό μου "μετέωρο βήμα του πελαργού", ένα βήμα και ήμουν αλλού. Στο εν λόγω ρέμα, το

ραντεβού που δίναμε στις όχθες του ήταν μόνο για πετροπόλεμο.

“Πάμε να πολεμήσουμε με τα αγρινιωτάκια” λέγαμε. Μια φορά, τους κυνηγήσαμε στη μεριά τους και στήθηκε πανηγύρι, γιατί το δικό μας επίπεδο ήταν χαμηλό ενώ το δικό τους ψηλό, έτσι ήταν το ρέμα. Λες και η φύση συνέδραμε σ’ αυτή την άορατη ανισότητα που μας όπλιζε το χέρι. Δεν αστειεύομαι. Σ’ αυτή τη μάχη υπήρχαν και τόξα με βέλη που στην άκρη τους ήταν τσακισμένα καπάκια από κονσερβοκούτια. Παριστάναμε τους ινδιάνους βλέπεις. Αυτά συμβαίνουν ανάμεσα σε μικρά αρσενικά, γιατί για τα κορίτσια το ρέμα ήταν απαγορευμένη ζώνη. **Πώς λοιπόν να μην ζητήσει η πατριαρχική οικογένεια και η παιδεία της ένα μεγάλο ιστορικό συγνώμη απ’ το γυναικείο φύλο;**

Αυτό το ρέμα είχε πολλές λιγαριές, ιδανικές για σφεντόνες, αλλά και για βίτσες στους δασκάλους, που τις πηγαίναμε ξεφλουδισμένες και καμένες για να αντέχουν. Ποιο τάχα σύνδρομο της Στοκχόλμης μας διακατείχε και τις προσφέραμε με τόση επιμέλεια προκειμένου να εφαρμόσουν την “παλιά παιδαγωγική” που περιέγραφε κι ο Καζαντζάκης δεκαετίες πριν από μας, πάνω στις παιδικές τεντωμένες και ανοιχτές μας παλάμες; “Δάσκαλε, μην το λυπάσαι” ήταν το απαραίτητο κερασάκι στην σωφρονιστική τούρτα.

Μπορεί σημείο συνάντησης στο ρέμα να μην υπήρχε με τα “αγρινιωτάκια”, όμως ένα άορατο νήμα μας ένωνε, κι αυτό δεν ήταν άλλο απ’τον Παναιτωλικό. Ήταν αυτός που έσπαγε τα σύνορα των παιδικών μας φιλονικιών. Κι όταν λέω “σύνορα” το εννοώ. Η ταβέρνα ανάμεσα στις πάνω γέφυρες των δύο ρεμάτων λεγόταν “Σύνορα”, δίπλα ακριβώς το μοναδικό θερινό σινεμά λεγόταν “Ακροπόλ”. Σ’ αυτή την “άκρη της πόλης” γνώρισε μεγάλες δόξες ο Ξανθόπουλος, η Μάρθα Βούρτση, αλλά και η Χούλια Κότσιγιτ. Είπαμε προσφυγίτικα.

Τα αντίστοιχα ονόματα των σινεμά του Αγρινίου ήταν βουτηγμένα στις αφαιρέσεις: Ριάλτο, Ολύμπιον, Ελληνίς, Παλλάς, Άνεσις. Άστα να πάνε δηλαδή. Αντίθετα το Ακροπόλ και τα Σύνορα σηματοδοτούσαν τον κόσμο του αισθητού όπως λέει κι ένας

καρδιακός μου φίλος. Είμασταν στα σύνορα και στην άκρη της πόλης, γιατί η πόλη σταμάταγε σε μας. Εμείς είμασταν η Ερυθραία και ο Αγ. Κωνσταντίνος, οι άλλοι.

Αρχές του '70 ξεκίνησαν τα μεγάλα έργα της Χούντας. Στο βοϊδολίβαδο ήρθε ο Παττακός με το μυστρί για να εγκαινιάσει το στάδιο (“κάθε πόλη και στάδιο, κάθε χωριό και γυμναστήριο”) και την τεχνική σχολή, την βοϊδοσχολή έλεγε περιφρονητικά η μάνα μου. Μας πήγαν με τα κεφάλια κουρεμένα με την “χοντρή” γιατί η “ψιλή” ήταν για σωφρονισμό και τιμωρία κι ας ήταν η διαφορά ένα χιλιοστό μαλλί. Γι’ αυτό στην μεταπολίτευση είχαμε τόσους “μαλλιάδες”.

Ήρθαν και στο πρώτο ρέμα. Στην αρχή τα φουρνέλα και ο εκβραχισμός. Το σχέδιο: τσιμεντένιος αύλακας κι από πάνω άσφαλτος. Δηλαδή υπόγειες υψηλές ταχύτητες των νερών με ασυγκράτητα φερτά υλικά στα ανάντι και φράξιμο στα κατάντι.

Σε δουλειά να βρισκόμαστε σε νέους κύκλους εργασίας. Το πνεύμα του καπιταλισμού. Τρέχαμε όλοι να δούμε πώς γίνονταν η ανατίναξη, μας άφηναν οι άτιμοι. Το θέαμα μας αφόπλιζε και δεν μπορούσαμε να δούμε πως μαζί με τους βράχους τίναζαν και τα δικά μας βιώματα με ό,τι όμορφο κι άσχημο έκρυβαν μέσα τους, κόβοντας βίαια κάθε ίχνος συνέχειας, με αλλαγές και μεταμορφώσεις για τους επόμενους.

Θυμάμαι την τελευταία εικόνα αυτού του ρέματος. Ήταν χειμώνας και είχε κατεβασιά φουσκωμένη που ξήλωσε τα καλούπια. Όταν σταμάτησε η βροχή και κόπασαν τα νερά, ένα νεαρός απ’ τον συνοικισμό, παιδί της εκκλησίας, ανέβηκε πάνω σ’ ένα απ’ αυτά τα μεγάλα ξύλινα τελάρα, που χρησιμοποιούσαν για καλούπια, κωπηλατώντας το όρθιος και περήφανος. Ήταν η τελευταία πράξη αντίστασης του ρέματος πριν τον εγκιβωτισμό του, ήταν η τελευταία πράξη εκτροπής και οικειοποίησης που λέγαν οι Γάλλοι καταστασιακοί, από ένα παιδί που εκπροσωπούσε εκείνη την στιγμή ό,τι πηγαίο αποτυπώναμε στο ρέμα, πριν τη μαζική μας απόσυρση και ένταξη σε ό,τι το διαδέχθηκε.

Ο καιρός της τηλεόρασης ήταν ήδη εδώ. Το βίωμα και η αυτενέργεια έγιναν αναπαράσταση. Ξεκινούσε η εποχή της σύγχισης. Ο tempora, ο mores. Τα νέα χωροταξικά σχέδια βάδιζαν στη λογική των περιφράξεων καταλαμβάνοντας κάθε σπιθαμή πραγματικά ελεύθερου χώρου και μαζί τους ξύπνησαν και οι ιδιοκτήτες κι άρπαξαν την ευκαιρία. Μετά άλλες περιφράξεις, μ' αυτές τις γαμημένες εξετάσεις εισαγωγής για το γυμνάσιο. Οι πιο πολλοί πήγαν να μάθουν “καμιά τέχνη”, εγώ σηματοφόρος βλέπεις, συνέχισα με τους λίγους όλες τις βαθμίδες, κουβαλώντας πάντα μέσα μου τη μοναξιά του βίαιου αποχωρισμού.

Μας αποδεκάτισαν και η Ερυθραία απέκτησε κανονικότητα.

Οι αλάνες έγιναν οικόπεδα χωρίς χώρο και χωρίς υποκείμενο να τις διεκδικήσει. Η “αλητεία” της παιδικότητας κατασυκοφαντήθηκε για να καταντήσει σήμερα παιδότοπος οργανωμένης επανάληψης με μια διαρκή αγωνία μην τυχόν και γρατσουνιστεί το παιδί. “Κάτω απ το πλακόστρωτο, υπάρχει η παραλία” έλεγαν οι εξεγερμένοι στον Μάη του '68. Κάτω απ' τα τσιμέντα και τις περιφράξεις υπάρχουν οι φωνές μας λέω εγώ, κάθε φορά που τα διαβαίνω.

Τα ρέματα ήταν τόπος φυγής και πρακτικού αυτοσχεδιασμού, ήταν το καταφύγιο της ελευθερίας μας. Ήταν συνάμα το αυλάκωμα των νερών στην πλάτη της γης για εκατοντάδες και χιλιάδες χρόνια. Στο όνομα της ανάπτυξης και της τάξης, αυτά πάνε μαζί μην το ξεχνάμε όπως μαρτυρεί σήμερα και η Χαλκιδική με την εξόρυξη, τα αναθεμάτισαν. Ακόμα ηχεί στ' αυτιά μου εκείνη η τρομερή παρατήρηση: “πάλι στο ρέμα ήσουν”; Μέσα μου πάλευαν εκείνη τη στιγμή οι νεράιδες με τις κακές μάγισσες.

Το πρόσταγμα της ανάπτυξης έδωσε δουλείες και μεροκάματα, τα κονόμησαν οι εργολάβοι, το κράτος και τα μαγαζιά με τα τραπεζοκαθίσματα, αλλά η τραγωδία της Μάνδρας και κάθε Μάνδρας θέλει μιάν απάντηση. Εδώ είναι τα ρέματα δεν είναι παίξε γελασε για να παραφράσω τον Σαββόπουλο. Ο καπιταλισμός “λύνει” τα προβλήματα που δημιουργεί, χωρίς να τα θέτει. Τα νερά έχουν μνήμη και θα περάσουν όταν χρειαστεί από εκεί που ξέρουν και

τότε αλίμονο στην πρόοδο και στους προοδευτικούς της ανάπτυξης. Αυτή τη μνήμη επικαλούμαι χωρίς ρομαντισμούς και κενές νοσταλγίες. Μιλώ για τα νέα ρέματα που θα στεγαστεί ξανά ή “βρωμιά” και η φασαρία της ελευθερίας στον δημόσιο χώρο, ενάντια στον υγιεινισμό και τη σιωπή που επιβάλλει η κανονικότητα της κυριαρχίας.

Τότε ίσως ξανά εμφανιστεί κάτω από τα σπασμένα τσιμέντα της ανάπτυξης εκείνο το παιδί που καβάλησε το τεράστιο τελάρο και κωπηλατούσε χωρίς να φοβηθεί τον ρου της ελευθερίας των νερών. Τότε ίσως ξανακουστούν εκείνες οι φωνές, ώριμες πια και απαλλαγμένες από την παιδική κακία.

Στον φίλο μου Ν.

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ | Ο Φάμελλος Υπογράφει τον θάνατο του Αχελώου (audio)

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Αναλύσεις και σχολιασμός... από τα κάτω.

Στην τελευταία εκπομπή της σεζόν, μιλήσαμε για όλες τις εξελίξεις όσον αφορά την εκτροπή του Αχελώου.

Το υπουργείο Περιβάλλοντος δεν ξεπερνά την τύφλωση της «ανάπτυξης»: ο αν. υπουργός Σωκράτης Φάμελλος επιμένει στην αδειοδότηση της λειτουργίας του υδροηλεκτρικού φράγματος στη Μεσοχώρα. Όλες οι εξελίξεις όσον αφορά την εκτροπή του Αχελώου στην εβδομαδιαία ραδιοφωνική εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ στο ραδιόφωνο της ERTOPEN Ertopen – radio 106,7 που πραγματοποιήθηκε την

Παρασκευή, 28 Ιουλίου, 2017.

Διαφεύδεται ο αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος Σ. Φάμελλος στην εκπομπή της BABYΛΩΝΙΑΣ στο ραδιόφωνο της ertopen. Σε τηλεφωνική επικοινωνία με τον δημοτικό σύμβουλο του Δήμου Αγρινίου Στέλιο Μυρμήγκη διαπιστώνεται πως ουδέποτε ο αναπληρωτής υπουργός συναντήθηκε με την επιτροπή των θεσμικών της Αιτ/νίας κατά της εκτροπής του Αχελώου! Το μέτωπο κατά του φράγματος μεγαλώνει με κορύφωση τον μήνα Αύγουστο με διαδήλωση στη Μεσοχώρα (Κυριακή 13/8). Πληροφορίες εδώ.

Στο μικρόφωνο ο Νίκος Ιωάννου.

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.

Διαδικτυακά στο <https://www.ertopen.com/radio>.

Τα ηχητικά όλων των εκπομπών [εδώ](#).

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ | Μεσοχώρα-Βόλος: Το Νερό στο Στόχαστρο Δήμων-Κράτους-Εταιρειών (audio)

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Αναλύσεις και σχολιασμός... από τα κάτω.

Στη ραδιοφωνική εκπομπή του πολιτικού περιοδικού BABYΛΩΝΙΑ στην ERTOPEN την Παρασκευή, 10 Φεβρουαρίου, μίλησε η Βούλα

Βλάχου, κάτοικος της Μεσοχώρας την οποία το υπουργείο Περιβάλλοντος και η ΔΕΗ ετοιμάζονται να πνίξουν μέσα στο τεράστιο υδροηλεκτρικό φράγμα, ενώ ο Βαγγέλης Γαλανόπουλος, από την κίνηση πολιτών Πηλίου-Βόλου για το νερό (Watervolo) ανέλυσε τις τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά τον βιολογικό του Βόλου, την ιδιωτικοποίηση του νερού, τη ρύπανση του Παγασητικού.

Στο μικρόφωνο ο Νίκος Ιωάννου.

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.

Διαδικτυακά στο <https://www.ertopen.com/radio>.

Τα ηχητικά όλων των εκπομπών **εδώ**.

Τα Κοινά Αγαθά: Η Νέα Εποχή των Περιφράξεων

Χάρης Ναξάκης

*Καθηγητής οικονομικών στο ΤΕΙ Ηπείρου, συγγραφέας
charisnax@yahoo.gr*

Οι ινδιάνοι Καγιαπό που ζουν στα παρθένα δάση της κοιλάδας της βροχής του Αμαζονίου, χρόνια τώρα αντιστέκονται στην αρπαγή της γης τους από τους μεγαλοκτηνοτρόφους, τις βιομηχανίες καουτσούκ, τις εταιρίες ξύλου και τις μεταλλευτικές επιχειρήσεις. Τα τελευταία χρόνια παρ'όλες τις προσπάθειες για την εξαγορά της σιωπής τους, από την κατασκευάστρια κοινοπραξία Eletrobras, παλεύουν ενάντια σε ένα καταστροφικό φράγμα που θα αφανίσει τη γη τους. Η ιδιωτικοποίηση της

παρθένας φύσης του μεγαλύτερου πνεύμονα του πλανήτη, του Αμαζονίου, αποτελεί έναν από τους κρίκους της γιγαντιαίας επιχείρησης για την ιδιωτικοποίηση του κόσμου και της απόσχισης των κοινών και δημόσιων αγαθών, της κοινής μας κληρονομιάς.

Η κορωνίδα δε της προσπάθειας των πολυεθνικών επιχειρήσεων ή καλύτερα των διεθνικών απάτριδων επιχειρήσεων και του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, να ιδιωτικοποιήσουν τον πλανήτη και να τον μετατρέψουν σε μια απέραντη δεξαμενή εξαγωγής κερδών είναι η TTIP. Η υπό διαμόρφωση δηλαδή συμφωνία, μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ, για την Συνεργασία Διατλαντικού Εμπορίου και Επενδύσεων, που επιδιώκει να εξαλείψει και τα τελευταία εμπόδια του εθνικού κράτους στην ελευθερία κίνησης των πολυεθνικών, κυρίως στους τομείς της ασφάλειας τροφίμων, στις εργασιακές σχέσεις, στους περιβαλλοντικούς περιορισμούς και στην πρόσβαση τους στις δημόσιες υπηρεσίες. Η TTIP βαθαίνει περισσότερο την παγκοσμιοποίηση και εγκαινιάζει μια νέα εποχή περιφράξεων, την αντεπανάσταση της ιδιοκτησίας. Τα ιδιωτικά αγαθά επεκτείνονται, περιφράσσονται και περιφρουρούνται, γι' αυτό και η συμφωνία προβλέπει όταν θίγονται τα συμφέροντα των πολυεθνικών να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν αποζημιώσεις μέσω ενός ειδικού δικαστηρίου, παρακάμπτοντας το εθνικό δίκαιο. Ο αδύναμος κρίκος βέβαια στα πλαίσια της TTIP θα είναι ορισμένες χώρες-παρίες του Ευρωπαϊκού Νότου (βλ. Ελλάδα), των Βαλκανίων ή της πρώην Ανατολικής Ευρώπης, που είτε ως χώρες είτε ως ολόκληρες γεωγραφικές περιφέρειες των χωρών αυτών θα λειτουργούν ως ειδικές οικονομικές ζώνες, περιοχές δηλαδή χαμηλού κόστους.

Οι περιφράξεις των ιδιωτικών αγαθών, που προϋποθέτουν τη λεηλασία των κοινών αγαθών, εγκαινιάστηκαν ως στρατηγική στις απαρχές της πρώιμης παγκοσμιοποίησης στα τέλη του 17^{ου} αιώνα στην Αγγλία (Κ. Πολάνυι). Οι ευγενείς με τη βία περιέφραξαν τεράστιες εκτάσεις κοινοτικής γης, ανοιχτών αγρών που καλλιεργούνταν από φτωχούς αγρότες, για να τις μετατρέψουν σε βοσκοτόπια, με αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής μαλλιού,

που οδήγησε στην ενίσχυση της βαμβακοβιομηχανίας, σημαντικού πυλώνα της βιομηχανικής επανάστασης. Οι περιφράξεις μετέτρεψαν τα κοινά αγαθά σε ιδιωτικά.

Τι είναι όμως τα κοινά αγαθά; Κοινά είναι τα φυσικά κοινά (νερό, αέρας, δάση, ποτάμια, σπόροι, άγρια ζωή, ενεργειακοί πόροι, κλπ), και τα ανθρωπογενή κοινά (γλώσσα, παράδοση, λαϊκή τέχνη, πληροφορίες κλπ). Τα κοινά αγαθά δεν είναι ιδιωτικά ή κρατικά ή αυτά που δεν ανήκουν σε κανένα, αλλά τα αγαθά που από τη χρήση τους δεν μπορεί να αποκλειστεί κανείς και μπορούν ταυτόχρονα να τα χρησιμοποιήσουν πολλοί, να τα μοιραστούν με τους άλλους. Αρκετοί μάλιστα από αυτούς τους πόρους δημιουργούνται συλλογικά, από τις κοινότητες, που βάζουν προϋποθέσεις για τη χρήση τους, οι οποίες ενσωματώνουν την αρχή της αλληλεγγύης, τη διαχείριση δηλαδή των κοινών με μέτρο, έτσι ώστε να μείνουν και για τις επόμενες γενιές. Οι περιφράξεις των κοινών αγαθών είτε ιδιωτικές είτε κρατικές, ως μηχανισμός διαχείρισής τους, στηρίζονται στο κυρίαρχο ανθρωπολογικό υπόδειγμα του ορθολογικού εγωιστή ανθρώπου.

Η φιλελεύθερη αφήγηση του φύσει ιδιοτελή ατόμου έχει ένα απλό επιχείρημα: όταν τα αγαθά δεν είναι ιδιωτικά και είναι ελεύθερα και κοινά, τότε αυτά καταστρέφονται, γιατί τα άτομα ορθολογικά σκεπτόμενα επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν το ατομικό τους συμφέρον. Το συνηθισμένο παράδειγμα που χρησιμοποιείται για να τεκμηριωθεί η παραπάνω αφήγηση είναι οι βοσκότοποι. Ένας βοσκός στην προσπάθειά του να μεγιστοποιήσει τα οφέλη του θα υπερβοσκήσει τον βοσκότοπο και θα τον καταστρέψει. Έτσι για να αποφευχθεί η λεγόμενη «τραγωδία των κοινών» θα πρέπει να πάψουν να είναι κοινά και να γίνουν ιδιωτικά, έτσι ώστε να γίνει αποδοτική η χρήση τους. Πλήθος όμως παραδειγμάτων καταρρίπτουν το φιλελεύθερο επιχείρημα. Πολλοί βοσκότοποι για παράδειγμα, μέσω της εμπλοκής των κοινοτήτων και των χρηστών τους, με συλλογικές-συνεργατικές διαδικασίες, με μοίρασμα της εξουσίας και της ευθύνης της διαχείρισης, αλλά και της θεσμοθέτησης όρων χρήσης τους, προφυλάσσονται από την τραγωδία. Κλασικό παράδειγμα ήταν τα τσελιγκάτα στην Ελλάδα.

Η προστασία των κοινών πρέπει να υπερβεί το δίλλημα ιδιωτικός ή κρατικός έλεγχος, τη διάκριση ιδιωτικής και κρατικής εξουσίας. Όταν η διαχείριση των κοινών γίνεται με κανόνες, που θεσπίζονται με συνεργατικές και αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες από τους χρήστες και τις κοινότητες, τότε αποθαρρύνεται η ορθολογική επιδίωξη της αύξησης του ατομικού οφέλους, μεγεθύνεται το κοινωνικό-συλλογικό όφελος και αποφεύγεται το κοινωνικό κόστος, η υπερεκμετάλλευση δηλαδή των πόρων. Η προστασία των κοινών θα είναι μια από τις μεγαλύτερες μάχες του 21^{ου} αιώνα που αφορά και την Ελλάδα γιατί τα κοινά δεν είναι στο στόχαστρο μόνο της TTIP αλλά και των μνημονίων.

Τσίπρας – Ολάντ: Το μενού δεν θα είναι μπανάλ

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Το μενού της σημερινής συνάντησης Τσίπρα-Ολάντ, εκτός από την Αθήνα-αστακό (2.500 ένστολοι κινητοποιούνται σε ένα τεστ κινώπει θερμών κοινωνικών αντιδράσεων), θα μας το ανακοινώσει, φαντάζομαι, αργά το βράδυ, η κυβερνητική εκπρόσωπος Όλγα Γεροβασίλη (έπειτα από το δείπνο με την Όλγα Τρέμη, στη Μεγάλη Βρετανία, ήρθε η ώρα να δοκιμάσει και γαλλική σαμπάνια). Μην χανόμαστε, όμως, σε γκουρμέ λεπτομέρειες που αρέσουν στους φανφαρόνους Γάλλους, επειδή το σημερινό σημείωμα θα καταλήξει σε μπαναλιτέ.

Όπως αναφέρει ο γαλλόφωνος σταθμός RTL του Λουξεμβούργου, σε άρθρο με τον τίτλο «Η Γαλλία παίρνει θέση για να εξαγοράσει κομμάτια της Ελλάδας», ο Γάλλος πρόεδρος συνοδεύεται από 70 επιχειρηματίες της Γαλλίας. Ανάμεσά τους οι εταιρείες Vinci (κατασκευές), Total (πετρέλαιο-φυσικό αέριο), Veolia, Suez

(νερό), EDF (ενέργεια, ΑΠΕ), SNCF (τρένα-μεταφορές). Στόχος, να υπογραφούν συμβάσεις την επόμενη εβδομάδα, στο πλαίσιο της εκχώρησης του δημόσιου, φυσικού και κοινωνικού, πλούτου της χώρας σε πολυεθνικές (αυτή τη φορά, με έδρα τη Γαλλία).

Γαλλικές πολυεθνικές

Από τη δεκαετία του '90, τουλάχιστον το 1/3 των εκτός Γαλλίας κερδών της VINCI, προέρχεται από την Ελλάδα: κατασκεύασε μεγάλο τμήμα στις γραμμές 2 και 3 του Μετρό της Αθήνας, συμμετέχει με 57,45% στη σύμβαση παραχώρησης της Γέφυρας Ρίου-Αντιρρίου, με 36% στην κοινοπραξία «Ολυμπία Οδό Α.Ε.», με 13,75% στο τμήμα «Μαλιακός-Κλειδί». Τώρα ενδιαφέρεται για το αεροδρόμιο στο Καστέλλι της Κρήτης το οποίο επαναδημοπρατεί ο αναπτυξιολάγνος Έλληνας πρωθυπουργός.

Δύο από τους παγκόσμιους «βαρόνους του νερού», Veolia και Suez, γλυκοκοιτούν το πόσιμο νερό της Θεσσαλονίκης, όπου η αντίσταση των πολιτών, οι οποίοι προτείνουν ένα μοντέλο συνεργατικής διαχείρισης, αποτελεί το σημαντικότερο εμπόδιο στα σχέδια του. Η EDF έχει υπογράψει, από το 2010, σύμβασης συνεργασίας με τη ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ Α.Ε. για έργα ΑΠΕ (αιολικά πάρκα σε Φλώρινα, Βοιωτία, Κρήτη), ενώ η εξόρυξη πετρελαίου στην Ήπειρο κι αλλού, μπορούν να βρεθούν στο βεληνεκές της TOTAL. Οι δεσμευτικές προσφορές για την ΤΡΑΙΝΟΣΕ και την εταιρεία τροχαίου υλικού του ΟΣΕ (ROSCO), προγραμματίζονται για τα τέλη του έτους και η SNFC, θυγατρική των Γαλλικών Σιδηροδρόμων, προσπαθεί να προλάβει το ενδιαφέρον ρώσικων και αμερικανικών εταιρειών για το χρυσοφόρο φιλέτο.

Μέσω ΤΑΙΠΕΔ και αριστερής όχθης

Όχημα για τα παραπάνω ντιλ (για να μιλήσουμε τη γλώσσα της αγοράς), πέρα από τις τυχόν μίζες (εκεί οι «άσπονδοι εχθροί» των Γάλλων Γερμανοί, παραδοσιακά, είναι ασυναγώνιστοι, με αποκορύφωμα την υπόθεση SIEMENS), θα αποτελέσει το ΤΑΙΠΕΔ, το Ταμείο Αποκρατικοποιήσεων, έσοδα ύψους 25 δισ. ευρώ από το οποίο περιλαμβάνονται στη συμφωνία για το δάνειο των 86 δισ.

ευρώ που δίνει το κουαρτέτο των διεθνών τοκογλύφων. Ενδεχομένως, στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ, τα οποία έχουν περιπλανηθεί στη Γαλλία, σε πανεπιστήμια, καφέ και βουλεβάρτα της «αριστερής όχθης» του Σηκουάνα, εξαργυρώντας αυτή τη θητεία σε ακαδημαϊκά και κυβερνητικά πόστα, μπορεί να ντύσουν με τα κατάλληλα λόγια τις επικείμενες συμφωνίες. Αναμένουμε.

Παρελθόν

Οι σχέσεις του εγχώριου καθεστώτος με τη Γαλλία έχουνε παρελθόν. Γνωρίζουμε σίγουρα την επίδραση των Φώτων στο νεοελληνικό διαφωτισμό, αισθανόμαστε την επίδραση της Γαλλικής Επανάστασης (1789) στον σύγχρονο κόσμο, θυμόμαστε το ταξίδι φωτισμένων μυαλών, όπως ο Καστοριάδης, ο Αξελός, ο Παπαϊωάννου, από τη μετακατοχική Ελλάδα (1945) με το πλοίο «Ματαρόα» στο Παρίσι, εμπνεόμαστε από την κληρονομιά του Μάη του '68, λατρεύουμε κάποιοι πρόσωπα που ενσαρκώνουν ένα ευρύτερο, μεσογειακό, πνεύμα: τον Καμύ, τον Ζαν Κλοντ Ιζό, τον Ζιντάν.

Παρακάμπτουμε, για λόγους οικονομίας, τον ραδιούργο, Συρρακιώτη στην καταγωγή, Ιωάννη Κωλέττη, πρόεδρου του Γαλλικού Κόμματος (Κόμμα της Φουστανέλας), πρώτο συνταγματικό πρωθυπουργό της μετεπαναστατικής Ελλάδας (1944). Άλλωστε, τον τιμά με ανδριάντα, στην κεντρική πλατεία των Ιωαννίνων, η σύγχρονη ηπειρωτική μωροφιλοδοξία εξωραϊσμού του ιστορικού παρελθόντος.

Τιμούμε τους αιματηρούς αγώνες των εργατών στα μεταλλεία του Λαυρίου απέναντι στη ληστρική Γαλλική Εταιρεία Μεταλλείων Λαυρίου (Compagnie Française des Mines du Laurium), την μακροβιότερη μεταλλευτική-μεταλλουργική βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία δραστηριοποιήθηκε εκεί από το 1875 έως το 1992.

Πεσινέ, Αχελώος, Mirage 2000

Θυμόμαστε μια από τις επισκέψεις Γάλλου προέδρου στην Ελλάδα η οποία περιελάμβανε, ασφαλώς, πέρα από την πολιτική, την επιχειρηματική της πλευρά: Είχε προηγηθεί, το 1960, η υπογραφή

ληστρικής σύμβασης ανάμεσα στο ελληνικό κράτος (ΔΕΗ) και τη γαλλική ΠΕΣΙΝΕ, τη γαλλική βιομηχανία αλουμινίου. Έναν χρόνο αργότερα (1964), εγκαινιάζεται το εργοστάσιό της στα Άσπρα Σπίτια της Βοιωτίας – «Αλουμίνιον της Ελλάδος», το οποίο σήμερα βρίσκεται στα χέρια του ομίλου Μυτιληναίου, με αντίστοιχους όρους σύμβασης.

Τι προέβλεπαν εκείνες οι συμβάσεις; Η ΠΕΣΙΝΕ θα αγόραζε ρεύμα από τη ΔΕΗ προς 7 δρχ./κιλοβατώρα τη στιγμή που οι αγρότες πλήρωναν 14 δρχ./κιλοβατώρα. Εκείνη η σύμβαση είχε ανυπολόγιστες συνέπειες στα οικοσυστήματα του Αχελώου καθώς η ΔΕΗ κατασκεύασε τα γιγαντιαία φράγματα σε Κρεμαστά (1965), Καστράκι, (1970), ώστε να τροφοδοτήσει με ρεύμα τους Γάλλους. Ο Καραμανλής, πάντως, δεν θα παραπεμφθεί αφού ο Γ. Παπανδρέου παραγράφει το αδίκημα. Νωρίτερα, το 1957, στην υπόθεση προμήθειας μηχανημάτων για το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο του Μέγδοβα (Ταυρωπός) οι Γάλλοι προμηθευτές της ΟΛΚΟ ομολόγησαν ότι το κόστος ανέβηκε επειδή μέλη της διοίκησης της ΔΕΗ ήθελαν προμήθεια 5%.

Σήμερα, το ενδιαφέρον για τη λειτουργία του υδροηλεκτρικού φράγματος της ΔΕΗ, στη Μεσοχώρα Τρικάλων, σε συνδυασμό με τα φράγματα στη Συκιά, είναι ρώσικο. Όσο για την περίοδο Α. Παπανδρέου; Οι παλαιότεροι θυμούνται σίγουρα την περίφημη «αγορά του αιώνα» όταν το ελληνικό κράτος αγόρασε τα αεροσκάφη MIRAGE 2000 σε διπλάσιες τιμές από τις τρέχουσες. Ερώτημα της εποχής παραμένει για ποιον λόγο ο τότε γ.γ. του ΚΚΕ Χαρ. Φλωράκης δεν ψήφισε την παραπομπή Παπανδρέου στο ειδικό δικαστήριο για τη συγκεκριμένη υπόθεση. Ο σημερινός πρωθυπουργός της Ελλάδας δεν χρειάζεται, λοιπόν, να πονοκεφαλιάσει. Έχουν φροντίσει οι προκάτοχοι του ώστε το σημερινό μενού να μην είναι μπανάλ.